

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsacega meseca na celi pol, in volja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnic sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XIX.

V Ljubljani 20. malega serpana 1866.

List 21.

Dober pastir dá življenje za svoje ovčice. *)

Še proti koncu zadnjega stoletja je stala v malo znani dolini zahodnjega Francoskega vas pri sv. Agati imenovana. Bila je revna, vendar bolj prijazna in čedna, kot navadno vasi v takih krajih. Bele hišice so bile večji del s slamo krite in z vertmi pa sadjem obdane, sredi izmed njih pa je zvonik male cerkve kúpel proti nebu. Tik cerkve je bilo stanovanje duhovnikovo, katero se je od družih hiš po večjem v tem ločilo, da je bilo še bolj čedno in okna z dišečimi cvetlicami obstavljena. Pravo veselje je bilo viditi krepke in terdne prebivavce v sicer revni, vendar čedni obleki, poslušati njih modre in pobožne pogovore, ali gledati jih marljivo svoje dela opravljati. Lahko je bilo spoznati, da tu nekdo vse navdihuje in vreduje, da nekdo brani zapeljivim naukom in pregrešnim razvadam, da ne okužijo priprostih vaščanov. To vse je bilo prizadevanje verlega njih duhovnega očeta Bernarda. Ta gospod je bil pri njih že od svoje mladosti; tu je bila njegova prva služba, in ker ni hrepenel po višjih službah in bogastvu, je ostal pri svoji ljubi čedici, kateri je bil vse, oče, prijatelj, svetovavec in tolažnik. Že petdeset let je med njimi preživel dobro in hudo, bil je skoraj naj starji v vasi in večino prebivavcev je on sprejel v sveto cerkev. Bil je usmiljen do revežev, in nihče ni šel prazen od njegove hiše. Svoje podložne je učil sadjoreje, jim obsadil hiše z rodovitnim drevjem in jih privadil snažnosti v obleki in stanovanji. Še bolj pa je skerbel za njih dušni blagor. Podučeval jih je o vsaki priliki, in tako jih je sročno obvaroval brezbožnosti tistega časa, katero je pozneje toliko nesreče pripravilo nad deželo. Ker je pobožni gospod vidil, kako sega dalje in dalje spridenost in kako se množé pregrehe, je čutil, kamo dojdejo ljudje po taki poti; zatoraj je večkrat rekel svojim faranom: „Prišli bojo strašni dnovi, ko bojo ljudje mislili, da ne potrebujejo več Boga. Pregrehe bojo vladale na svetu. Bogatin bo postal lakomnik, revež nevoščljiv; nečistost in druge hudobje se bodo šopirile med ljudmi. Jesta bo med sosedi, sovraštvo med brati, kreg med zakonskimi. Blagor takrat tistim, kateri hrepené le po nebeškem, blagor ubogim v duhu, ker njih je nebeško kraljestvo.“ Naj bolj pa je skerbel za otroke; da bi se ti ne spridili, je bilo njegovo vedno prizadevanje. Priserčno jih je ljubil, ljubili so ga pa tudi ti kakor očeta in ga imenovali le „očeta Bernarda.“ — Živel je srečno ker zadovoljno v svoji samoti.

*) To dogodbo smo skoraj ob enem času dobili iz dveh raznih rók, da naj se v Danici razglasi. To je znamenje, da je gotovo mična in podučna; naj se torej kaj drugega odloži, da precej na versto pride. Vr.

Vendar kmalo so je vse spremenilo. Strašna francoska prekucija namreč se je pričela in že so se kazali njeni žalostni nasledki po mestih. — Prekucenili so stari kraljevi prestol, vero kolikor mogoče zaterli, nove postave skovali. Rekli so, da se nima več stan od stanú ločiti, da so duhovni zgolj le vladini vradniki in le pod njeno oblastjo, pa da morajo vse in samo to storiti, kar jim veleva vlada. Imenovali so to „duhovsko vstavo“ in na to vstavo bi mogel priseči vsak duhoven, ali pa deželo zapustiti. Veliko jih je raji bežalo na ptuje, kakor pa da bi na kaj takega prisegli; veliko jih je tudi raji svoje življenje dalo in umerlo pod rabeljnovó sekíro, kakor pa da bi se izneverili svoji materi katoliški Cerkvi in njenim postavam. Take pročudne novice so dohajale tudi v samotno vasico, k mirni „sv. Agati;“ ali upali so vaščanje, da do njih samotnih bajtic ne pririje to strašno rogoviljenje. Vendar tudi njim je bil Bog dopustil enake nesreče in težave. V kakih osem ur oddaljeno mesto Niort je prišel nov uradnik. Ta je bil ves navdužen za novo brezbožno vlado in njegova vedna skerb je bila, da se vsak ravná po postavah, kakor jih je bila dala prekucijska vlada; če ne — pa v ječo ali v smert z njim! Ker sam ni veroval ne v Boga, ne v Cerkev, je prav naravno, da je imel posebno piko tudi na njene služabnike — na duhovne. Té je lovil, moril enega za drugim in obetal tudi na njene služabnike bogate plačila, kdor bi mu naznanil ali vjel duhovna, kateri še ni prisegel na novo vstavo. Ko zvé za duhovnika pri sv. Agati, kateri še tudi ni prisegel na vstavo, mu berž pošlje povelje, da naj prisego opravi, če mu je ljubo življenje. Ko častiti duhovni pastir to povelje dóbi, pogleda pismo in ko vidi, da ga ni dobil od svoje postavne gosposke, ga mirno položi na stran in se še ne zmeni ne za grozenje. Kmalo zvé, da misli drugi dan vladni komisar s tropo vojakov priti ponj. Kakor blisk z jaanega prepláši ta novica tiho vasico. Ljudje pa po konci! Žene so letale od hiše do hiše, možje se pomenkovali, otroci vpili, in vse je bilo tako razkačeno, da stavim, ko bi bil takrat koj prišel komisar, bi je bil gerdo skupil. Kaj, našega gospoda nam bojo vzeli, ga vklenili? Kaj so jim pa storili — tem ciganom? Naj le poskusijo, — jim bomo že pokazali, kaj se pravi, nedolžne ljudi zapirati.“ Duhovni pastir, ko ta hrup sliši jih umiruje in tolaži, pa malo opravi, kajti vse jih je ljubilo kakor lastnega očeta. Nato pride vaški župan, obče spoštovan mož k tajmoštru, jim pošepeta nekaj na uho in reče ljudém: „Gospodu se ne bo nič zalega zgodilo, le pojdite domú!“ Ko naposled upokojita ljudstvo, gresta v duhovsko hišo, kjer jame duhovnik svoje reči vredovati, naj tehtniši pisma seboj vzame in gre potem natihoma z nekterimi možmi v bližnji gojzd. Dalječ od vasi je stala na pol poderta kočá, v nji se je gospod

skrival. Možje so ostali v gojzdu, da bi svojega očeta Bernarda varovali, ako bi treba bilo, in pa tudi, da bi ubranili, če bi se sami hotli izdati sovražnikom. Drugi dan se res pridervi vladni komisar z 80 vojaki in dvema topovoma v vas, kakor bi šlo nad celo vojsko. Vojake razdeli po vasi, skliče prebivavce, in jim ukaže da naj pripeljajo fajmoštra. Ti reko, da gospoda ni doma. „Saj vas poznamo,“ zavpije poveljnik ves razkačen, ga homo že dobili.“ Zdaj preiše duhovnišnico. Vsak kot je staknil, nobena omara, nobena skrinja ni ostala nepreiskana; veliko je pa tudi pobil in pokončal. Ko ga ne najde gre v cerkev in po tem po hišah. Ni ga bilo kota, kterege bi on in vojaki ne bili prevohali, ne cunje, ktero bi ne bili preberskali; pa fajmoštra le niso dobili. Še enkrat skliče prebivavce, jim zapové „v imenu postavé“ da naj mu nepokorneža izdajo... Nihče se ne zmeni za to povelje. Zdaj obljubi tistemu, kdor bi fajmoštra živega ali mrtvega pripeljal, 20.000 frankov. Tudi zdaj se nihče ne oglasi, kteri bi hotel zaslužiti kervavi denar, dasiravno se jim je zdelo, kaj jih čaka, če ne poslušajo. (Konec nast.)

Damina sv. Janeza Kerstnika,

in razmere svete Dežele ali Palestine.

II.

Jeruzalem pa se v višjem pomenu imenuje vsa kersansko-katoliška Cerkev, kakor je sv. Janez evang. v skriv. razodenji vidil novo sveto mesto priti z nebes na zemljo, ozališano kakor nevesta. (Apoc. 21.) Tudi v tem pomenu „Jeruzalem se zmiraj s Krist. terpi.“ Kaj so sedanje vojske naših sovražnikov, če ne nekako nasilstvo zoper Cerkev in Kristusa? Italijan Cerkev stiska in pleni doma, ter si želi pridobiti Rim, Benedke in druge tuje mesta in okrajine, da bi ondi zdajci enako delal. On, naj bližnji sin Cerkve, sedanji čas morebiti izmed vsih naj hujši žali svojo mater Cerkev; zato se je pa tudi precej v začetku vojske vidilo, da se sreča od njega odvrta. Prus blezo ni bil odvečkrat odkritoserčen, kakor ne za našo vero, tako tudi ne za našega cesarja in cesarstvo, in tudi danes ni, in javalno bo, dokler ga navdaja duh lakamnosti, duh napuha, duh krivoverstva in framasonstva ali frajnavrarstva. Torej prav primerno moli Cerkev v sedanjih stiskah, da naj bi mili Bog poterl napuh sovražnikov in njih neukretnost razdjal, menda neukretnost za dobro in za pravo spoznanje, kterege nimajo naši sovražniki, ali ga nočejo imeti. — Ne bom Vam, spoštovani, nadalje izpeljaval, ker sami dobro veste, kako Cerkev v tem pomenu s Kristusom dandanašnji terpi tudi skorej po vsih katoliških kraljestvih in deželah; pa tudi tega Vam ne bom pravil, kar še bolj na tanko veste, kaj Cerkev med nami samimi terpi od slabovernikov, preklinjavavcev; kako ji nasproti delajo premalo trezni, premalo čisti, premalo pravični verniki sami. Tudi še to vsak izmed nas vé in vsak dan čuti, kaj in koliko vsak kristjan sam pri sebi in v svojih zadevah terpi in prenaša, ne le zastran greha, ampak po naravnih slabostih življenja, in kako je še tisto malo nebolznega veselja, ki ga sem ter tje vzije, z nekakim polinom zmešano, kako vsaka cvetlica zraven medu za človeka tudi svoj strup ima. In kar boli posamezne ude velikega telesa, to boli veliko telo, ki je sv. Cerkev, in kar boli Cerkev, to boli po duhovno Kristusa, ki je njena Glava. — Ne bom Vam poslednjič razlagal, kaj in koliko terpi Pij IX — „Crux de cruce,“ kriz za krizem, ker to je znano vsemu svetu.

Vprašan naj le samo: Ali ni tedaj očitno in resnično, da Jeruzalem se zmiraj — in pa po vsem svetu s Kristusom terpi?

Vse terpljenje pa Cerkvi ni v pogubo, ampak v blagor; ne v sramoto, ampak v naj večji čast; ne v žalost, ampak v veselje na poslednje. Za Kristusa je naj večji čast, da je umrl na križu; za mučence ali spričovavce naj večji čast, da so v stanovitnosti življenje dali za sv. vero; za spoznavavce, čiste device, svete vdove naj večji čast, da so se borili za vero, za resnico, za obvarovanje svetosti in neomadežanosti. Enako je vse sploh za Cerkev njeno terpljenje naj večji čast, in vojskovanje ji pridobi več vernikov, več občudovavcev in častivcev, kakor pa naj večji pokoj, kakor vživanje svetnih dobrot in zložnosti. Naj več nejevernikov se je spreobrnilo, ko so vidili kristjane trinožiti in terpinčiti ter za vero umirati, kakor se tudi vojsaki oserčijo kadar druge serčne pred seboj vidijo. In ko bi n. pr. pred našimi vojsaki sovražniki na vojski kar bežali in bi se jim nobeden ne ustavljal, kakošna bi bila ta zmaga, s kakošnim sercem ali veseljem bi se domú vračali? Kdo bi jih hvalil in preslavljal? Vse to je pa tudi za nas čerst nauk, da hodimo radi po tesni poti, na kakoršno nas je večji del postavila previdnost Božja, da tudi mi zadovoljno terpimo s Kristusom in njegovo Cerkvijo; zakaj le samo po taki poti, verjemite mi, se ostane v miru in zadovoljnosti, se pride v veselje, se pride v življenje. Zgled bo to pojasnil.

Nekoliko ur od Jeruzalema proti večerni strani se imenuje „pri sv. Ivanu Kerst. v pušavi,“ zakaj tam je bil sv. Janez K. rojen, tam se je na svoj očitni poklic pripravljaj, preden se je podal k Jordanu. Ondi pa prav za prav ni pušava, ampak eden še naj lepših, s prijaznim potokom in prijetnimi cvetlicami ozališanih krajev. Tako tudi za te, kristjan, cvetlice zadovoljnosti in neminljivega veselja rasejo le samo na tesni poti, na kteri se ne prestopujejo zapovedi Božje in cerkvene. Sv. Janeza K. ne le sv. Dežela, ampak vesoljni svet časti, ker se je deržal tesne poti, ker je bil tudi sam seboj zadovoljin in lahkega serca vse dni svojega življenja. Sreča prava je le v znotranji zadovoljnosti, v edinosti sam seboj, in to si ohrani le tisti, ki hodi po taki poti, da zapoved Gospodovih ne prolomljuje, ali pa, ki se na tako pot verne.

Neka protestanška gospá v Parizu je bila omožena s katoliškim imenitnim gospodom, tako pripoveduje sloveći misijonar Veninger svojim Amerikancem. Vidila je nad svojim možem zmiraj nekako posebno zadovoljnost in serčni mir, kakoršnega sama ni čutila in — bi djal — ga je zavidovala svojemu možu. Popraša ga vendar neki dan, od kod je to, da je zmiraj tako jasnega obličja in toliko pokojen v svojem sercu, kakor je očitno? Gospod odgovori: Mi katoličanje imamo zmožnost s spovedjo svoje serce v zakramentu sv. pokore odkriti in se namestniku Božjemu na zemlji razodeti, to nam daje to preserčno duhovno tolažilo, mir, ki ga nad menoj vidiš in znotranji pokoj. Na to gospa pokliče duhovna, ravno enega Veningerjevih prijatlov v Parizu. Zakaj neka posebna žalost in otožnost ji je serce stiskala, ter jo vedno nepokojno delala. Duhoven jo vpraša, kaj da želi in ona odgovori: Castiljivi gospod! spovedala bi se rada. — Ste li katoličanka? Nisem. — Potem takem vas ne morem spovedati, zakaj k temu je najpoprej potrebno, da spoznate Cerkev za svojo mater in učnico, da vse verujete, kar nam ona verovati veleva, in da ste odmenjeni kakor njen pravi otrok živeti in umreti. — Ali se brez tega ne morem spovedati? — Ne. — Pa bi se vendar rada spovedala, podučite me tedaj, jaz hočem katoličanka biti. — Bila je podučevana in se je spovedala. Hitro pa je čutila tudi tolažbo v vsi polnosti, ktere je iskala.

K temu pristavlja misijonar: O! spoved človeka umiri. Jaz sem že skoz toliko in toliko let mašnik in

sem sto in sto tisočere že spovedoval. Verjemite mi Amerikanci, nikoli v svojem življenji nisem znamenj obilničnega veselja vidil, kakor ravno v spovednici. Našel sem zlasti može, ktere je sprava z Bogom o trenutku odveze s tolažilom napolnovala, ktero je skorej žugalo, bi djal, jim serce raznesti. — Pač res! To sem tudi jaz — kakor vsak spovednik — že velikrat skusil, in ako ni prederzno naj en sam zgled povém, — kateri poterjuje, kako zadovoljnega katoličana spoved stori. Pred kacimi 8 tedni sem bil v mestu Damasku. Po velicih mestih se vse naleti, česar bi človek nikoli ne pričakoval. Lazariški višji mi pripoveduje od pridnega delavca Slovena (Rusina), ki pa ni mogel velikonočne spovedi opraviti, ker ni tam nobenega spovednika, da bi ta jezik razumel in prosil, čo ga čem spovedati. Govorim tudi z delavcem sanim in zdel se mi je otožen in pobit. Zadovoljno privolim v njegovo željo in rečem, da naj zvečer pride v samostan, kjer sem stanoval. Bil je ta dobri revež korenjak, da malo enacih; pa povem vam, potem ko je bil svojo velikonočno dolžnost na tujem po domače opravil, so mu od samega veselja debele solze kakor jagode na tla padale in ves razveseljen je prišel drugi dan tudi med mojo mašo k svetemu obhajilu. — Hotel sem vam s tem pokazati, da le tisti je v resnici v sercu vesel in zadovoljin, kdor svojo dolžnost ko katoličan vestno spolnuje, kdor je na tesni poti, ki v nebesa pelje. Hotel sem reči, da človek na tem svetu mora zmiraj kaj terpeti, in pa voljno terpeti, kakor je Kristus terpel in Jeruzalem še zmiraj z njim terpi, ter mora po vozki poti hoditi, da mu bode teknila v zasluženje. Naš Gospod Kristus je terpel; Marija in Jožef sta terpela; aposteljni in učenci so terpeli; čiste device in pobožne vdove so terpele in po vozki poti hodile; Cerkev Gospodova — Jeruzalem še vsak dan z njim terpi.

Bodimo voljni tudi mi terpeti, kar koli težavnega nam prinese sedanja vojska ali druge nezdode. Zakaž, „ako smo vanj — v Kristusa vsajeni v pobožnosti njegove smerti, homo tudi v pobožnosti njegovega vstajenja.“

Pruska politika po Frideriku II.

(Konec.)

Zoper nasvetvanje izvedenega ministra Kavnicca se je bil cesar Jožef II z rusko cesarico Katarino II pogodil, Turke z vojsko napasti. Ali 1788 vojska ne gre po sreči; napravi silo stroškov, požre veliko ljudi, in sicer veliko več o boleznih, kakor pa v bitvah. L. 1789, ko je bil slavni Gideon Lavdon prevzel viksi povelstvo, se Avstriji odprejo duri sreče. Lavdon močno terdnjavo Beligrad vzame, Turčija trepeče pred orožjem Avstrijanskim. Ali tukaj stopi na noge Friderik Vilhelm II, pruski kralj in naslednik znanega Friderika II; iz gole nevošljivosti nabira na severnih mejah Avstrije močno armado in hoče čez mejo vdariti. Stari bolečni Lavdon mora hiteti od turške meje na Moravsko zoper Pruse, in umerje tam 14. jul. 1790. Cesar Leopold II, naslednik Jožeta II, v pomirovanji 4. avg. 1791 Turkom vse pridobitve nazaj dá in se tako odkriža vojske s Prusom.

Prusija se je bila 29. marca 1790 zvezala s Poljskim zoper Rusko; ali pod roko nareja tudi z Rusom zvezo zoper Poljsko, in odkerhne sebi 1791 in 1795 velik kos poljske zemlje. — L. 1792 ste se bile Avstrija in Prusija zvezale, da bi konec storile prekucijam, ki so kipele na Francoskem. Odslej se vnamejo hude vojske, ki jih ima Avstrija s Francozi toliko časa. Kako pa se vede Prusija? Že l. 1795 (5. aprila) je popustil Friderik Vilhelm II cesarja Franciška II in odtegnil Prusijo in vso severno Nemčijo od daljnega vdeleževanja francoske vojske. — Avstrija se bije s Francozi do 1797, dalje

1799—1801 in 1805 za svoje posestva na Laškem in še bolj za Nemčijo; Prusija pa ne le samo da nič ne stori, temuč naredi tudi s francosko republiko skrivne zveze, 5. in 22. avgusta 1796, torej ob času, ko je bil nadvojvoda Karol Francoze v južni Nemčii prav močno natepel. Poleg teh skrivnih pogodb se je imela za majhno zgubo na levi strani Rejne s posestvom katoliške cerkve v Nemčii odškodvati. To samopridno odškodovanje se je spolnilo 25. febr. 1803, ko je Prusija za 48 štirjaskih milj 127.000 podložnikov in 400.000 gold. dohodkov, ki so jih Francozi vzeli, dobila 24½ štirjaskih milj 558.000 prebivavcev in 3 milijone 800.000 gold. dohodkov. — Napoleon je 1805 delal silne priprave, da bi Anglesko napadel. O ti priliki prične z njim vojsko Avstrija v zaupanji, da ji bo Nemčija pomagala; ali Prusija se ni ganila, temuč je še francoskim četam skoz svoje deželo (Ausbah) pot pustila, jagonemske derzave pa so celo Francozom pomagale Avstrijo nabijati. — L. 1806—1807 je bil prišel za Prusijo čas nesreče; kralj Friderik Vilhelm III je zgubil polovico derzave. Ker je bit l. 1813 k Rusom prestopil, je bil Napoleon I silno razsreden in mislil je prusko kraljestvo čisto razdijati. — Bitve pri Lutzen (Lützen) (2. marca) in Budišinu (20.—21. maja 1813), kjer je bil Napoleon I Pruse tako hudo natepel, ste kazale da utegne res pruski vladi odklenkati. — Pomôčnik in rešitelj v ti zadregi je bil Prusii avstrijanski cesar Francišek. Ako bi se ne bil ta podal v zvezo zoper svojega zeta Napoleona, najpred bi bila Nemčija ostala pod francoskim protektoratom, Prusija pa bi bila končana.

Kongres na Dunaju 1814—15.

Ko je bil Napoleon I prisiljen 1814 se vladarstvu odpovedati, se je zbral na Dunaju sloveč kongres, da bi poravnal vse, kar je bilo od začetka francoskih prekucij (1789) premenjenega. Prišli so bili na kongres: Rusovski cesar Aleksander I, danski kralj Friderik VI, vsi vladarji iz Nemčije, truna princev in diplomatov iz vsih pokrajin Evrope, sploh vsi, ki so kaj dobiti upali, ali se zgubiti bali. Stari vladavec virtenberski kralj Friderik I, in kralj danski, sta bila perva prišla. Ptujcev je bilo na Dunaju do 100.000. — Avstrijanski cesar je gostoval vse vladarje na svoje stroške. Do 30.000 novo oblečenih vojakov je bilo na Dunaju in v okolici ptujim vladarjem za parade in vojaške kratkočase. Stroški, ki jih je Avstrija imela za pogostovanje toliko imenitnih oseb, so znesli do 30 milijonov; samo cesarska miza na dan do 100.000 gold. — Rusija je hotla imeti pri tem kongresu Poljsko in Finijo v plačilo tega, kar so je francoske vojske stale. Prusija pa ne le samo posestev katoliških škofij, ampak tudi vse Saksonske. Zastonj se brani pravicoljubni cesar Francišek I. „Dom dal spet streljati!“ je že govoril. Komaj privaruje saksonskemu katoliškemu kralju nekolike sveta; drugo pa pograbi Prus. Rusom ostane kar so hotli imeti. Tako obsega sedanje Prusko 5118 štirjaskih milj, kjer je 1852 prebivalo 16 milijonov 935.420 ljudi. Dohodkov je Prusija l. 1855 imela 111,827.000 tolarjev (po 1½ gld.) in ravno toliko stroškov. Derzavnega dolga je bilo tistikrat 186,906.000 tolarjev, papirnatega denarja do 31 milijonov.

Kaj pa je bilo na Dunajskem kongresu prisvojenega Avstrii, ki se je v francoskih vojskah naj bolj in naj dalj bojevala, ki je naj več kervi prelila, naj več stroške imela in je drugim vladarjem naj bolj pomagala? Zgubila je lepo Nizozemljo (sedanje Belgijo in Luksemburg), in lepo, rodovitno, Brizgavo, ki jih je poprej imela, in namesti njih ji je bil prištet svet nekdanje Benečanske republike, razun jonskih otokov in albanškega primorja, večji del solnograške nadškofije, in sko-

fiji Briksen in Trient. — V resnici pičlo namestilo za toliko zubo.

„Historia rerum magistra.“ Od časa Henrika IV je francoska politika Avstriji nasproti. Samo 1755—1789 ne. — Ali hujši nasprotniki so Avstriji pruski kralji od l. 1740. Naj boljši ji je bil še Friderik Vilhelm IV. Njegov brat, sedanji kralj Vilhelm I, ki je zdaj vojsko začel zoper Avstrijo, je bil že ob času svojega očeta kralja Friderika Vilhelma III veliki glavar (Grossmeister) nemških frajnavrarjev, in je še. Tudi kraljevič, njegov sin, je vpisan v ta antikristov rod. —n.

Vzroki sakaj smo tepeni.

Mnogoteri časniki naznanujejo vzroke, in vmés silo grenke in pekoče, zakaj smo od Prusa tepeni; vendar menijo, da bolje je resnico zvediti in se poboljšati, kakor pa še enkrat tepenim biti. Kdor koli vero ima, mu ni treba dokazovati, da „sreča in nesreča, življenje in smert, revšina in bogastvo prihaja od Boga“ (Sir 11), in da dobro mora plačevano, hudo pa kaznovano biti. Poglejmo tedaj, kateri bi utegnili npravni vzroki in izviri naše nesreče biti, da se tudi v tem poboljšamo, in pa tolikanj bolj, ker prav to je prva in pglavitna reč, ako hočemo, da se zopet sreča k nam oberne.

Vzroki pri vojaštvu. 1. Velika razuzdanost mnogih mladenčev domá še preden v vojake gredó. Sploh znano je, koliko hudega prizadene mladina zlasti zavoljo ponočevanja in sploh nepokoršine staršem in vikšim, koliko se godi pobjev in družih pregréh. Ravno tačas, ko od doma odhajajo, je pa dostikrat še naj hujše, ker se radi še nalaš vpijanijo, da so toliko prederzniši. Ali se je zanašati na Božji blagoslov, ko taki gredó v vojake in na vojsko? —

2. Pri vojakih samih dostikrat preostudna kletvinja, zlasti tudi pri tako imenovanem ekserciranju, katero je bilo velikrat ob enem neka prava šola kletvinje ubogim novim vojakom. — 3. Zaničevanje molitve po kosarnah, kjer se velikrat pritožijo, da boljši mladenči ne smejo očitno moliti, da bi jih tovarši ne zaničevali. Očitno pa je, da Bog hoče v molitvi prošni biti za srečo v vojaškem stanu in na vojski. Kdor molitev zaničuje, Božji blagoslov zametuje. — 4. Premalo ozira na nedelje in praznike, da bi vsi — višji in nižji — imeli zredoma Božjo službo, in zakaj tudi ne bolj pogosto pridig, in spovedi saj dvakrat na leto? — 5. zaničljivo pečanje z ženstvom, zastran česar se le preveč pogosto pritožbe slišijo. — Ako je tacih pregréh vse preveč v vojaštvu, kdo bo tajil, da Božja pravica mora tudi svoj blagoslov odtegniti?

Vzroki pri deželskih ali ne vojaških, in sicer 1), ako se ozremo v kraje, kateri so neposredoma zadeti, je gotovo eden glavnih izvirov husitstvo, ki po Češkem sedanje čase nekako posebno moč dobiva, kar je sploh znano. Ravno od tod pa tudi verska vnémarnost ali indiferentizem še bolj zmaguje.

2. Sploh pa oskrunovanje nedelj in praznikov po vsih krajih, zlasti po železnicah, ktere težke vlake z blagom brez vsega spoštovanja za svete dni prevaževajo, bodi praznik ali delavnik. — 3. Enako se sliši, da se le prevečkrat godi po pisarnicah, kamor dosti gospodov hodi namesti v cerkev. — 4. Prodajavnice in zlasti keréme niso posledaje v teh rečeh. — 5. Nekateri splošnji grehi, za katerimi tudi bolj splošnje kazni priti morajo, n. pr. kletvinja. Naj večí del jugoslovanskega ali ilirskega naroda z dalmatinskimi mornarji vred ima neko tako gnjusno besedo v navadi in vsak trenutek na jeziku, da bi jo mogli opustiti že zavoljo sramote, ker je zoper vsako oliko in spo-

dobnost, še bolj pa, ker je silno razžaljenje Božje, ako se ima ozir na njen pomen. Tudi Madžari neki imajo grozovinske kletvinje. Slovenec se je že marsikaj napačnega navzel — dostikrat od tujcev, n. pr. divjaškega „sakramentiranja.“ Prav nagnjusno je priduševanje in hudičevanje, ki se tolikrat sliši. Kletvinja in zlasti bogokletstvo je silno žaljenje Božje, in ni misliti, da bo Bog take dežele obilno in za stanovitno blagoslovil, v katerih se „Njegovo presveto ime preklinja.“ — 6. Brezbožno časništvo po glavnih mestih, katero ljudstvo zapeljuje v njevero, v zaničevanje sv. Cerkve, duhovske oblasti, v nesramožljivo življenje z nečistimi romani, novelami itd. In to posnemajo že tudi slovanski časniki, zlasti beletriški, kateri menijo, da niso mikavni, ako niso nesnažni. Še več družih vzrokov si vsak lahko sam misli.

Naj se pa ne ugovarja, da so sovražniki morebiti ravno taki, pa še celo krivoverci, po katerih nas Bog tepe. Tudi njim ne bo odšla šiba za nasilstva in napade v dežele, kjer nimajo nič pravice, in kjer se zanje ravno toliko mara, kakor za lanski sneg. Star pregovor pravi: „Gorjé mu, komur Bog šibo v roke dá, da druge tepe!“

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Ker se šolske spraševanja pričnajo, bode morebiti marsikom vstreženo, ako omenimo dvoje nove bukvice, ki so ravno prišle na svitlo (pri Leonu v Celovcu) in so prav pripravne za šolske darila otročičem, namreč: Sveti večer, od Kristofa Šmida, poslovenil J. Bilec, in Bogomir, mladi pušavnik, tudi poleg Krist. Šmida; — vsaka knjižica ima šestero lesotisnih podob. — Tudi naj opomnimo o tej priliki, da razun družih je zlasti pri g. Matiju Gerberju pripravljenih polno lepih in podučnih, za darila vezanih bukev. Morebiti tudi to ne bo odveč, ako pristavimo, da otroku za darilo so pred vsem naj primerniši in naj potrebniši, tudi sploh naj ljubši dobre molitvine bukvice, in kdor dobi dvoje bukvice, kar se večí del zgodi, se pridenejo zraven kake mične in učne pripovedke, ali kaj družega pripravnega. Marsikteri moli skorej celo življenje iz tistih bukev, ktere je bil v šoli za darilo dobil; torej je bolj prav kaj dobrega dati, če je tudi malo dražji.

— Nabit je bil 17. t. m. po mestu klic v pomoč domovini zoper sovražnika. Ravno ta dan se je dogovarjal deželni odbor pod gosp. baronom Kodeli-em in mestni odbor pod vodstvom g. župana Kosta s c. kr. deželnim poglavarjem zastran te reči, in ta klic, kakor „Novice“ pišejo, za zdaj namerja le samo močnejši srenjske straže. To je zaterdil g. dež. poglavar sam, kteremu je omenjeni odbor izročil živo prošnjo, da naj ostane tudi v prihodnje le pri srenjskih stražah brez „črne vojske.“

— C. kr. vojskino poveljstvo se je uni teden preselilo iz Vidma laškega v Ljubljano in se vselilo v hišo kneza Turjaškega (Fürstenhof). — Veselica „južnega Sokola“ je v nedeljo-večer pridobila ranjenim vojakom 212 gld.; stroške vse je družba sama prevzela. — „Sokol“ naznanja mestnemu odboru, da je pripravljen prevzeti mestno stražo za notranje varstvo.

— Prišel nam je v roke „Tržaški ljudomil“, ki ga je jel na svitlo dajati g. Jože Godina (Vrdelski) in ima biti „političen, podučiven in kratkočasen list za slovensko ljudstvo.“ Pomočnik pri vredovanji mu je g. G. H. Martelanec (morebiti ne tisti, ki je pisal list „Bote für Kärnten“ v Belaku?) Po dvakrat na mesec bode izhajal tudi ta list in veljá s pošto 1 gld. 40 kr. na leto. — Vošimo, da bi „Ljudomil“ veliko pripomogel k „mi-lobi“ ter duhovni in telesni omiki in lepi keršanski nravi

slovenskega ljudstva, varoval se pa potov, po kakoršnih novošegno časništvo dostikrat kazí in kuži občinstvo, ne da bi ga osrečevalo in mikalo.

— 12. t. m. okoli 9 zvečer je šel laški vojskovodja svitli nadvojvoda Albreht skoz Ljubljano na Dunaj, pozdravljen na kolodvoru od deželnega poglavarja, mestne gosposke z županom na čelu in drugih vradnij vprido obilnega občinstva. — Dal je dvó vojniski naznanili; v 1. vse vojaštvo severnega in južnega kardela k serdnosti budi; v 2. slovó jemlje, ko se k severnemu podaja.

— O mojem popotvanji se je zbralo po „Danici“ še 10 gold. in nekaj soldov za Dolence. Ker so pa te zbirke že vse sklenjene, se je po nasvetu c. k. predsedništva obrnil ta denar za ranjene in bolne vojake ter upam, da vsi dotični darovavci in tisti, kterim je bil denar namenjen, v to privolijo. Vr.

— V mestni glavni šoli pri sv. Jakopu so bile včeraj očitno spraševanja, 23. ob 8 bo pa zahvalna sv. maša.

V Celovec je prišlo 6 usmiljenih sester, ki z gospeami in gospodičinami vred kaj marljivo strežejo bolnikom. Sole so se končale 11. in 12. mal. serp. (Slov.)

Praga *) —n. Velika važnost filos. izobraženja za vsacega bogoslovca jasna je brez dvoma vsacemu, kdor se je bliže soznanil z bogoslovsko vedo. In ko bi znabiti kdo o tej važnosti še hotel dvomiti, temu bi pokazali na 12. in 13. stoletje, na dobo velikih teologov, skolastikov od sv. Anzelma do sv. Tomaža Akvinskoga in Dunska Skota; podaja v resnici cvetoči oni vek skolastični naj jasneja spričevala o tem, koliko zamore filosofija podpirati teologijo. Naj tudi nevedneži in ljudje z novoveko učenostjo tako navdani, da za velike dela učenih sredovekih nimajo družega, kakor nekako vznošeno zaničljivost, naj si tudi ktera koli enostranska in puhla učenost pod imenom skol. razumeva samo prazne distinkcije in jalov prepír: ona cvetoča doba se bode vendarle vedno bliščala v slovstveni zgodovini kakor vek naj bolj vnetih in naj manj sebičnih gojiteljev vede, in imena velikih skolastov bo vselej med prvimi okrasami človeštva častil pravi omikanec, naj si bo katolik ali nekatolik, duhoven ali laik. Smemo derzno reči, da bi brez filos. izobraženja ne bilo spominske skolastike in brez te bi ne bila bogoslovska veda sploh tam, kjer je zdaj. Vsak bolj izveden bogoslovec pribeži gotovo še zdaj vočkrat k skolastikom, da bi pozitivno vero vednostno razumel in v vedi in drugi strasti vere ne utopil. In komur bi na skol. dosti ne bilo, da bi razumel, kako važna za teologijo je filosofija, ta se lahko iz svetih očetov samih o tem podučí; sv. očetje so sami izobraževali in bistrili duha svojega z nauki modroslovskimi in o nekterih je res težko povedati, ali so bili večí bogoslovci, ali večí filosofi. Res, celó v svojih spisih dajó premnogo hvalo filosofiji. Sv. Klemen Aleksandrijski, hoté pokazati, s čim bi filosofija zamogla služiti teologii, pravi: „S pripomočjo filosofije se neverni lože naklonijo k veri, brez njene svetlobe je težko pregledati goljufno razumovanje blodnjih učiteljev; keršanska resnica sama dobiva prijetnosti in svetlobe v soglasni svedočbi resnice razumove.“ Sv. Avguštin nahaja v študijah filosofiških dvojno korist: lože spoznanje in večó izurjenost v razkladanji resnice, in zato pravi sam o sebi: „Ne bom zanemarjal preiskavati učenja Božjega, bodi si po sv. pismu, ali pa po prirojenih zmožnostih.“

Sv. Hieronim povzdiguje posebno dialektiko, rekoč: „Kar je na svetu zveršenega učenja, kar koli ima modrost posvetna in je viditi močno in silno, vse to znanje

dialektično spodbije in kakor v požaru v prah in pepel spremeni. Sv. Janez Zlatoust v svojem spisu „o duhovstvu“ dokazuje obširno, kako potrebno je duhovnemu pastirju znanje dialektike.

K dokazu, da se sploh priznava izučenje v modroslovji za potrebno k vsi teologii, pripominjam že, „da veljavne kritike nemákih tiskanih pridig tožijo zlasti v novejšem času, da zelo primanjkuje logike in da v opuščanji filosofije ravno tičé pomanjkljivosti cerkvenega govornštva v novejših dogodbah.

Po tem, kar smo do zdaj povedali, imamo pač pravico reči, da gimnazije, ktere bodočemu bogoslovcu in duhovnu ne podajajo izobraženja filosofiškega, njemu toliko potrebnega k vspešnemu izučanju v vedah bogoslovnih in za prevažno poslanstvo pridigarško, ne morejo veljati za resnična pripravništva k študijam teologije in stanu duhovskemu.

Toda — ne le, da sedanja osnova šol, za vseučilišče pripravljivih, mladosti v veliko škodo zanemarja filosofijo: ona tudi v tem škodi mladežnemu izobraževanju in bodočemu poklicu v življenji, da stilistiki sploh in retoriki daruje posebej premalo pozornosti. Hvali nam kdo še tako vednosti sedanjih gimnazijalcev v števnštvu (računstvu) in natoroznanstvu, znanje jezikoslovno in celó gerško, in sodi iz tega na velike prednosti sedanjih gimnazij, mi bodemo venderle vselej te misli, da v latinskem, v jeziku stareje učene Evrope (da nič ne omenimo o službi latinščine v katoliški cerkvi) in v stilistiki sedanje gimnazije delajo menj, in da je zavoljo tega menj poskerbljeno za formalno izobraženje mladeži. In vendar je formalno izobraženje za bodočega teologa, jurista in filologa mnogo važneji in njemu potrebnisi, kakor vsa matematika, geometrija in druge realije, kterih v prihodnjem poklicu celo ne potrebuje in zato tudi kmali pozabi.

Lehko si nam je misliti duhovna, političnega vradnika, sodnika itd. brez natančnih vednost matematičnih in natoroznanskih; — ali neizurjenost v slogu je pri teh pomanjkljivosti velika, ki se skoraj popraviti ne dá.

Pa zná nas kdo opomniti, da se tudi po sedanji osnovi na gimnazijah podučuje v pismenstvu. Vemo to; ali tako, kakor smo mnogokrat imeli priložnost spoznati, imamo to kaj za pomanjkljivo, rekli bi za stavbe, kterim manjka podlage. Prešnje vaje v spreminjanji in presojevanji stavkov ali pogovorov, v skladanji period, v figurah in podobnih oblikah slogovih inenujejo skoro na vseh gimnazijah pedantstvo, in ko začne učenec delati proste naloge, nima o slogovi tehniki ne duha ne sluha. Kaj družega ima od tega, kakor to, da se versti stavek za stavkom različno brez kake celote in to ne le primalih, ampak tudi pri večih in starejih učencih.

Kdor tudi v tem ne vidi velike, pomilovanja vredne pomanjkljivosti, s tem je že kaj težko govoriti o tem, kaj naj se potrebno in kaj samo koristno inenuje. A ne le, da opuščanje stilistike je samo na sebi opuščanje reči za vse življenje zelo važne, ampak kaže se škodljivo tudi v tem, da se ob enem zanemarja tudi posredek formalne vzdelanosti. Mi smo teh misli, da predelati en sam govor Demostenov ali Ciceronov z vednim ozirom na mesta bolj zaunenita in vednim pripominjanjem, ka so se je tu in tam na pravila in oblike slogove gledalo in po njih ravvalo, več koristi pravemu obraženju krasočutja in več pripomore rečno in dosledno razvijati si svoje misli in slediti razumne činnosti velikega duha, več kakor vsi logaritmi, rovaice, prizme in sezaje dolge formule v mehaniki.

Ne zamerjamo teh reči, čislamo jih narveč; to pa terdimo, da bodočemu teologa in juristu, pridigarju in sodniku vse realije ne morejo toliko dobro služiti, kakor formalna izobraženost, bistrotá in izurjenost duha. S

*) Nimam sicer zdaj pravice dopisovati Danici pod tem imenom — ker zlato matko českých mest so 6 t. m. posedli sovražni Braniborci, mene pa hvala Bogu! še nimajo; — toda ker je ta spis s poprejšnjimi dopisi iz Prage v notranji zvezi in z njimi tvori skupno celoto, naj se tudi kakor uni vversti. n.

kakim bolj splošnim pregledom natoroznanstva, fiziko in matematike bi bilo dosti postreženo tem, katerih bodoči poklic ima prevago v odboru duhovnem; obširniših znanstev v teh vednostih potrebujejo samo ti, katerih prihodnji poklic take vednosti neogiblivo tirja.

(Konec nasled.)

Kaj je kej norega po širokem svetu?

Avstrija. V razglasu do svojih narodov 10. t. m. svitli cesar naznanjuje, da pri vsih nezmernih nesrečah niso zgubili zaupanja ter so francoskega cesarja napravili za posrednika primirja, kateri je tudi obljubil posredovati na obeh straneh, pri Italijanih in Prusih. V drugem razglasu Njih veličanstvo vabi za vojsko čeverste sinove ogerskih narodov, da naj prostovoljno hitijo pod bojne zastave, ker tudi njih lastna domovina je v nevarnosti. — Zastran odstopa Benedk se meni, da le s to pogodbo so dane Francu, ako mir napravi na Laškem; ako tega ne bo, ostanejo Benedke avstrijske, — če jih v teh zapletkah vmés ne bo Lah pozobal.

— „Tema pokriva deželo in mrak ljudstva,“ pravi prerok. Kamor se obrnemo, je viditi vse v zmešnjavi, kateri ni viditi konca. Evropa nam ne kaže ne enega kraja miru. (Novojorski kat. list.) Na Pruskem divje samosilstvo tlači podveržene katoliške Poljce. Na Španjskem polotoku buhti sétev anglo-francoskega liberalizma (neverskega prostomisilstva) in vse žuga skipeti v rogovilstvo. Blis angleškega denarstva se trese pred temnim vrenjem, ki iz Amerike podžiga tudi njegove okrajine. Italija je v razpadu od Snežnikov do sicilske ožine; vsak dan se množi germada hudodelstev in težke zadrege njenih mogočnikov. Na Nemškem se gibljejo vse politiške zidave. Nekdanja nemška državna edinost in pravica ne najdete več zagovora; Nemčija se je v današnjem derzavnem življenji naj delj od keršanskih načel in od Cerkve Božje odvernila. Odkar se deržave brez Boga zidajo in odkar so zatajile Kristusa Gospoda, nagibi njihovega politiškega mérjenja in ravnanja ne morejo od drugod izvirati, razun iz nevreduie samopridnosti (egoizma); napuh in lakomnost sta mehova, ki gonita sedanjo politiko. Napovedujejo pa neodvračljivo preméno evropejskega zemljevida. (V tem pomenu „Kat.“)

Bati se je pa z deželskim rogovilstvom vred enega, ki je še hujske: rogovilstvo zoper vero, pokopanje čednosti, kar tiči pod deželskimi gibanji in se z njimi vred izlega. To je Napoleon-princ jasno izrekel, ki meni, da cesarstvo francosko je toliko ko zmaga današnjega rovarstva. Pravi, da bi se bila mogla Francija lani očitno in prosto skleniti z Italijo in Prusijo, in zakaj? Da bi razdjale katol. Cerkev. Da bi tri zedinjene kače pojedle najprej Avstrijo, ki meni rudeči princ, da je prvi steber katoličanstva na svetu. Rudečkar princ misli, da Francija mora biti prijateljica in podpornja za domovino „velikega Lutra,“ katero Avstrija tare (!) in pa podpornja Italii, ki je središe rovarstva na vsem svetu, in ki ima nalogo razdjati katoličanstvo v Rimu... Bomo vidili, doklej ostane glava tega rudečega ovna cela, ki je jel z njo s tako silo butati v skalo, na katero je Kristus zidal svojo Cerkev. Slišali smo svoje dni napihovanje nekega „Ajaks a,“ brali repenčenje v bahastvu glasovitega Goljata in marsikaj drugega; vendar mavtar mavtarjev rudeči princ žuga vse širokoustneže na daljo in širjavo prekositi in v mavho djati.

Te dni so se v Parizu pri cesarju Napoleonu avstrijski in pruski prijatli za mir vojskovali. Pa kakor Avstrija ni srečna v boju na polji, tako tudi ni bila v diplomatski sobi. Napoleon sam je nazaduje zoper Avstrijo potegnul, in ako bode hotla mir imeti, z britkimi

darovi ga bo mogla odkupiti na Severu in na Jugu. — Zveza med Prusijo in Italijo se je 10. t. m. končala, in zdaj zopet vsaka teh vlad dela na svojo prosto roko. Prusii se godi vse in povsod po sreči; Nemčija vsa je zdaj v njenih rokah, premagala je zadnje dni Parce, tudi Frankobrod posešla. Enako gre na Avstrijskem zmiraj dalje, zraven Češkega ima skorej vse Moravsko v oblasti, od več strani tiši zmiraj bližej k Dunaju, in pravijo, da sili celo na Ogersko in Galicijo. V Berno je prišlo 45.000 Prusov, celo kralj, kraljevič in Bismark so neki ondi. Zmiraj nove trume Prusov se dervi iz Nemčije; ta grozovitna kazen je v resnici za Avstrijo kakor kobilice za jutrovo deželo! Kdo vé, od kod se jemljejo, da jih je po vsih krajih toliko?

Na južnem bojišu pa Lah zmiraj dalje silijo. Čialdinove trume so neki Vičenci, pa tudi v Padvo, Trevizo in celo v Videm že nekaj segajo. — Avstrijske trume za Tirolsko so 16. t. m. italijanske prostovoljce pri Kondini v srečni bitvi premagale in proti Storce nazaj podile ter do 100 sovražnikov vjele.

Iz Prage se piše v „Zukunft,“ da je 8000 pruskih vojakov v mestu za obsado; 8. t. m. je prišla v mesto pruska vojna. Razglas pruskega poveljnika v obeh jezikih se nabija, kateri naznanja, da zavoljo bivših zmag so prišli Prusi. — V Pragi menijo, da nekaj dobrega se je v nesrečni bitvi pri Kraljevem gradu vendar le doseglo: da je namreč ondi centralizem in dualizem pokopan (?). — Iz Pilzna se naznanuje, da ondi močno hrepené, da bi mir storil konec tej vojski, ki skorej same slovenske okrajine razdeva in naj veči del slovenske kervi preliva (Zukunft). — Eden sicer nemških dunajskih listov je te dni izrekel veliko resnico: „Le pri Bogu in pri nas samih je otenje.“ Ko bi se ne bili na druge zanašali, najberže bi bili že oteti. — 12. t. m. je dunajski vradni list pervikrat povedal, da so Prusi v Jiglavi in da Dunaju žugajo.

Iz Berolina pišejo, da je vojni minister Roon zapovedal 200.000 vojakov poslati za vojenstvom na Avstrijsko, in pa 120.000 novakov nabrati. — „France“ pravi, da vlada v Berlinu je pripravljena nemške zveze ne bistno menjati in veči del nemških poglavarjev ohraniti; samo Avstrije noče v zvezo... Sej naj veči del Avstrije za to zvezo nič ne praša! — Že se pisari, kaj dobi Napoleon za Venecijo, ako jo dá Lahu, kaj dobi Prusija, kaj Avstrija? Prusija si to reč naj ložji dela: ona sama jemlje!

Pravijo, da gredo Prusi zmiraj dalje, in da se jih na Dunaju silo bojé!... Kaj bojé? Ali ni v celi Avstrii nobenega človeka razun unih, ki so bili pri Kraljevem gradu?! — Berlinski listi pravijo, da sta pruskemu kralju med drugimi tudi francoski in ruski cesar srečo vošila k zmagi; — ali nam pa po tem takem, da smo zmagani? —

Iz Brandenburga na Pruskem se sliši, kaj protestantje ondi zastran katoličanov, to je, Avstrijanov govore. „Ako bi k nam prišli,“ pravijo, „so sklenili vsacega krivoverca umoriti, mu jezik odrezati, s katerim Lutra spoznava, in z glavami kegljati“ itd. — So take vraže pruska olika, ali protestantska prenapetost? — Iz Bratislave pišejo, da vojaška častnika sta 3. t. m. v „Hotel de Roma“ tako-le modrovala: „Dobro bode katoliške duhovne križati, ali bolje obešati jih, ker uno bi bilo prepočasno...“ Kdaj je pri nas kak častnik kaj takega govoril zoper protestante? — V Schönlanke na Poznanškem neki katoličan o razsvitljavi zavoljo zmag zoper Avstrijane ni bil oken razsvetil, ker so bili gospodar in gospodinja in en otrok v hiši bolni, ker je bil en gospodinjin brat na vojski ubit, dva druga še v enaki nevarnosti. Ob enajstih zvečer se pridervi derhal pred hišo in kamni začéno gosto ferčati v stanovanje med divjim

kričem: „Temu prekletemu Poljaku — tako imenujejo katoličane — bomo že zakurili; vstrelite mu otroka in zažgite hišo!“ Še le ko so žandarju žugali, da ga bodo tožili, je enega rogoviležev odpeljal ter se je sčasoma umirilo. Tudi nekteri „evangeliški“ niso bili razsvetlili, tem se pa ni nič zgodilo. —

V Petrogradu na Rusovskem jih je v 15 dneh čez 1000 zbolelo za kolero, umrlo pa 340. Tudi na Jutra je velik strah pred kolero.

Amerikansko. V Butler-u je bil 7. rožn. vložen podstavni kamen za novo cerkev sv. Pavla. — V Erie pa je bil 3. rožn. vložen podstavnik za novo cerkev sv. Mihaela; — ravno tisti dan v Šaron-u za novo cerkev; tudi za cerkev sv. Frančiška v Cikagi; enako v začetku rožn. v Easton-u v Mariland-u. Sploh reči, vsak list skoraj pripoveduje toliko o novih cerkvah, da se ne more nikakor vse naznanovati. — Iz zlate Kalifornije ima „N. Y. Ktzc.“ veselo naznanilo, da ljudje ondi ne le po zlatu hité, temuč tudi za cerkve in šole veliko dobrega delajo. Katoliške cerkve so v lepem svitu, in v mestno farno šolo hodi 4000 otrok. Po vsi okrajini je bilo in je še zmiraj veliko spreobračanj h katoliški Cerkvi. Tudi eden ondotnih časnikarjev je iz protestanstva prestopil v katoliško Cerkev.

Méd in pelin

„Zukunft“ piše: Avstrija nima nobene italijanske dežele več. Radovedni smo, če se bode opustila šega poprejšnjih vlád, ki so Gorico, Terst, Istrijo in Dalmacijo poitalijančevale, da bi se Italiji po njih toliko bolj sline cedile? in pravi: Kdo nam je porok, da ne bode Italija, v oziru na ondotni od te sisteme zrejeni laški živelj, tudi do teh avstrijsko-slovenskih pokrajin hotla pravice imeti? — Dunajska „Presse“ obravnava prav rezne tvarine ob sedanjem reznem času!... Najpred je o. Klinkovströmu besede prištevala, da jih je na leci govoril, ki jih ni govoril, in potem ga je za te besede prijemala in zasramovala.

Tudi junaška smert. V bitvi pri Kraljevem gradu v naj večem ognju med gostim ferčanjem svinčenk je mlad duhoven, blezo kaplan iz kacega bližnjega kraja, umirajoče po zemlji ležeče tolažil, jih tudi obhajal iz pušice, ki jo je pri sebi imel. Govoril je z vojaki nemško, češko, poljsko in laško. Poslednjič ga zadene svinčenka in sklonil se je na nekega mertvega vojaka. Vse pa se je moglo unikati, in topništvo in konjstvo v diru je bežalo še čez morebiti živega pobožnega duhovna.

Iz Volhinije ima „Monde“ mesca sušca dopis, ki je vreden, da ga tudi Danica po glavnem obsegu naznani. V mestnem okrožji Dubno, na Volhinskem, je katoliška cerkev, ktera je še usmiljenje našla in ni odpravljena. Cerkevne opravila se godé z malo slovesnostjo, kolikor se dá pri treh samih duhovnih. O prazničnih dnevih ljudstvo skupaj suje. Velika je bila množica 18. svečana. Poslednje pustne dni (po ruskem osem dni pozneje od našega) so ondi obhajali 40urno molitev, kar je v navadi od nepomnljivih časov. Sv. Rešnje telo je bilo izpostavljeno, in ljudje, ki so bili blizo altarja, neutegoma zagledajo potok svitlih žarkov, pohlevnih pa prelepih, ki so lili iz moštrancije, v sredi sv. hostije pa čisto razločno podobo osebe našega Gospoda v njegovem svetem poveličanem veličanstvu. Ta čudež je terpel ves čas štirideseterih ur, ko je sv. Rešnje telo stalo; vidili in poterdili so — ne le samo nekteri, ampak vsi tisti, ki so ali iz pobožnosti ali iz radovednosti ves čas nepretergoma napolnovali cerkev.

Gospod duhovni pastir je prvi od blizo preiskoval to čudno prikazen; potem je poslal laike, ki so rekli, da jih je prešinilo spoštovanje in strah ob cnem, da niso vedili, kako po stopnicah od altarja doli iti.

Ta čudnežna novica je tekla od ust do ust po mestu in po kmetih, med ljudstvom in višjimi stanovi. Imenitne osebe razkolniške vere so vidile z lastnimi očmi; policija se je vmés vtaknila. Pokličé pred svojega glavarja duhovnega pastirja, ter ga izprašuje kako in kaj: naznani dogodbo poglavarju, generalu Czortkov-u, stanujočemu v Žitomiru, in pripovedala je ter z ječo žugala vsekemu, kdor koli bi o ti reči govoril, ker rekle so gosposke, da to ni družega kakor novo slepilo duhovstva. Duhovni pastir je to reč obširno naznanil škofu; duhovstvo samo pa je prosilo ljudi, ki so s svojimi lastnimi očmi vidili, kar se je godilo, da naj moléé za stran čudeža, ker le preveč po pravici so se bali, da se jim utegne cerkev zapreti.

Tako je djanje v svoji priprosti zgovornosti. Vsi pomočki so bili dobri, da bi ga izbrisali ljudstvu iz spomina; mislijo, da z nasilstvom biča in železja bodo Boga vklenili, da bi se več ne razodeval, in da z zapovedjo da naj se moléé, bodo utopili čudežno novico v malem okrožji mesta Dubna. Toda resnica si vé pot najti skoz naj bolj goste teme, in bolj ko jo pokrivajo z lažjo, bolj očitno se kaže in sveti . . .

Za sedanji čas. 1. Kar smo unkrat dali pod tem napisom zastran let 1848 in 1867, ni rečeno, da mora sv. Marka ravno na velikonoč, sv. Anton ravno na Binkošti, sv. Janez K. ravno sv. R. T. dan priti, temuč dosti je, da zadene v osmino (Allelujabit — Spiritum S. invocabit...) — Bolj določne so naslednje verstice, ktere se pa ne prilegajo nobenemu drugemu kakor le letu 1886:

Quando Marcus pascha dabit,
Antonius pentecostabit,
Joannes Christi Corpus adorabit:
Totus mundus vac clamabit.

To je:

Ko Marka bo velikonočeval,
Anton Padvanski nekđaj binkoštal,
Sv. Janez pa telosoval:
Takrat ves svet gorjé bo vpil.

To se bo zgodilo še le l. 1886, da namreč zadene sv. Marka na velikonoč, sv. Anton P. na Binkošti in sv. Janez K. na sv. R. T. dan.

2. Ker take reči že pišemo, naj se v spomin pokličé, kar je bolj razveselivnega pisala Danica l. 1860, namreč:

Cistercienski mnih č. o. Peki (Pechi), ki je pred pol stoletjem v sluhu svetosti v Rimu umrl, je prerokoval od prihodnjih laških in francoskih dogodb in pravi: 1. Poslednje oropanje, ki se bo v cerkveni državi prime-rilo, ne bo nič škodovalo in Rim ne bo oropan. 2. Ta sovražni naskok bo le do nekega kraja prišel, kjer je zanj pisano: Ne dalje! 3. Papež bo že blizo, da bi svojo moč zgubil, toda vse napenjanja bodo zastoj. 4. Ko se bo ljudem zdelo vse zgubljeno, se bo neprevi-doma obrnilo. 5. V Jakinu (Ankonu) bo vsa obramba odveč. 6. Po prihodu tekavca bo viditi, kako bodo Francozje zaporedoma cerkveno državo zapušali. 7. V Jakin bo prijadralo labovje, pa ne bo nikomur prebivav-cev kej škodovalo. Pač bo gospodoval majhen strah, toda rešenje je blizo in odhod terpi od večera do jutra. 8. Francozje bodo sv. Sedežu vse zopet povernili, letá (sv. Sedež) bo še celo nekaj več pridobil. 9. To se bo končalo z zmago svete vere in s čudežem, in Francozje bodo poslednjič papeža branili. 10. Papežev poročnik v Parizu bo zopet svojo polno moč dosegel. 11. Neki Mariin praznik, v očiševanje ali oznanovanje, se bo nekaj silo

imenitnega dogodilo (osemnajstoletnica? Vr.) 12. Francosko bo padlo samo po sebi, in Bog se bo tistega človeka poslužil. 13. Stermenje bo veliko, ko bo svet zvedil, da v Parizu sredi ljudstva živi neznan kralj, ki bo prvega prosenca poslednji dan te dobe zopet na tron posajen. 14. Pervi tekavec, ki v Italijo pride, bo to srečno novico prinesel, in imenovani kralj bo branivec sv. Stola. 15. Vojska bo jenjala v mescu, ko se je bila začela, in ne bo več pobitja. 16. To se bo končalo z zmago cesarjevo, in vidili bodo vravnave, ki jih napravlja v prid sv. Stola. 18. Celo neko kraljestvo bo stopilo v katoliško Cerkev (zmagana Prusija? Vr.), in sv. Oče bodo, zopet dobivši vse svoje države, peli: Nunc dimittis... (zdaj pusti, Gospod svojega hlapca itd.) — Bog daj, da bi se res in hitro spolnilo!

Bog se ne dá zasramovati. Napolitanski list „Patriota cattolico“ to-le pripoveduje: Veliki petek prideta dva prejemnika kalabriške železnice v Lazaro pri Redžii in velevata, da naj jima gostilnik mesnih jedil pripravi. Kerčmar odgovori, da ta dan se ne je meso, pa da ga tudi pri mesarju ni. Gosta jameta bogokletja bruhati in prisilita gostilnika, da jima kuretnine napravi. Pri kosilu pa sta hudiču zdravice napijala in naj hudobniši preklinovanja brusila. Da bi mero svoje nesramnosti dopolnila, deneta bridko martro pod mizo, ji mečeta ostanke in se s tako grozovinskimi besedami dereta nad njó, da si jih ne upamo na papir zapisati slovenskim poštnim bravcem. Toliče brezmerne gerdobije pa tudi Božja nezmerna poterpežljivost ni mogla več prenašati. Enega teh dveh spák je začelo v drobu tako hudo klati, da se je s stola zvernil in zdajci poginil. Drugi se je tako prestrašil, da ga je božjast zgrabila, je bil nekaj časa zmešan in je še zmiraj v nekem revnem stanu, da si ne more nič pomagati. Ta dogodka je silno prestrašila prebivavstvo vasi Lazaro, ker spoznali so, da tukaj je roka Božja, — Boga, ki se ne dá zasramovati. Delavci in tovarši teh zanikernežev so sprevidili, da Bog usmiljenja je tudi Bog plačevanja in maševanja. —

Molitve za sedanji čas.

1. K Materi Božji.

Preslavna nebeška Kraljica, previsoka angelska Gospá, ki imaš od začetka od Boga moč in nalogo satanu glavo potreti: prosimo te pohlevno, pošlji svoje svete angelske vojske, da bodo pod tvojim poveljstvom in s tvojo močjo peklenške duhove preganjali in premagali, njih napuh v nič djali in jih v brezno peklenško nazaj zagnali.

Kdo je kakor Bog?

Sveti angeli in vikši angeli, branite nas, varujte nas!

O dobra in preserčna Mati, ti boš zmiraj naša ljubezen in naše upanje. Amen.

2. Molitev ki so jo sestavili sv. Oče Pij IX.

Obdaj Ti, o Gospod, to Mesto, in tvoji angeli naj varujejo njegove zidove. Usliši usmiljeno svoje ljudstvo! Naj se odverne tvoj serd od tvojega ljudstva, ker zedinili so se naši sovražniki, ki se napihujejo s svojo močjó. Ti pa zateri njih moč in razkrópi jih, da spoznajo, da ga ni, kateri bi se za nas vojskoval, kakor le sam Ti, o naš Bog!

3. Molitev k velikemu očaku sv. Jožefa.

Spomni se, o prečisti ženin Marije Device, o sladki moj varh sv. Jožef, da nikoli se ni slišalo, da bi bil kdo v tvoje varstvo klical in tebe pomoči prosil, in bi ne bil potolažen. S tem zaupanjem pridem pred tvoje obličje in naj ti bom goreče priporočen. O, ne zaverzi

moje prošnje, rednik našega Zveličarja; temuč dobrotno jih sprejmi in usliši. Amen.

(Sv. Oče Pij IX so delili na to na molitev 300 dni odpustkov za enkrat na dan.)

Po naj novejših, od Prusije menda že sprejetih predlogih za mir bi Prusija dobila Hessen-Kassel, Darmstadt, Holštanj in en del Šlesvika. Avstrija dá slovo nemški zvezi, ne zgubi pa nič razun Benedk.

Duhorske spremembe.

V goriški nadškofii. Umerli so naslednji čč. gg. Andrej Kutin, vikarij v Logu; Karol Fabiani, duhoven v začasnem pokoji; Jakob Trošt, duhoven v pokoji. R. I. P.!

V ljubljanski škofii. Turjaška duhovnija je 9. t. m. razpisana.

Dobrotni darovi.

Dohodki in stroški za Slomščekov spominek.

Imena dariteljev prejšnjega računa. V Kamniški dekanii so darovali gospodje: Tavčar Ignaci, Jaklič Štefan, oba v Mengšu po 2 gold., župnik in kaplan v Kamniku 3 gold., Lomberger Jožef v Tujnicah, Vovk Jožef v Komendi, Bergant Valentin, Teran Janez, oba v Vodichah, Hiti Janez na Homcu, Zadnikar Franc v Radomlji, Hudovernik Friderik v Rovah, Keršič Ivan, Kotnik Miha, oba v Dobu; Gnjezda Štefan na Berdu, Peharec Alojzi na Zlatem polji, Bononi Jožef v zgornjem Tuhinu, Dolenec Luka v spodnjem Tuhinu, Rozman Miha na Vranji Peči, Artelj Blaž na Selih, Černe Anton na Gozdu, Begelj Janez v Strajnah, Krašovic Franc v Mekinah, Mervič Blaž v Nevljah po 1 gold. — V Rudoliški dekanii gg.: Vovk Simon, dekan, Lah Valentin, kaplan, oba v Radolici, Pintar Lovro na Breznici, po 2 gold.; Bernik Lovro v Kamnigorici, Sterbenec Jož., kaplan tudi tam, Vovk Janez v Ljubnem, Smrekar Ant. v Lešah, Krištofič Lovro, kaplan v Bistrici, po 1 gold. — V Šmarski dekanii gg.: Korošič Martin na Kopajni 2 gold., Vindišar Miha v Žalini, Pečar Andrej na Kerki, Ankerst Janez v Šmarji, po 1 gold., Rumpfer Maks. v Lipoglavu 50 kr. — V Postojnski dekanii gg.: Hicinger Peter, dekan, Vesel Janez, vodja, Blaznik Jakob, Gerčar Jožef, oba v Hrenovcih, Pašič Janez v Senožcah, Lavrenc Rudolf v Vremu, Klemenec Franc pri sv. Petru, Pokorn Anton v Slavini, Peckar Janez pri sv. Ivanu, Mali Gustav v Hrenovici, po 1 gold.; Belar Jožef v Postojni 50 kr. V Litijski dekanii gg.: Burger Jožef, dekan 10 gold., Kozjek, župnik v pokoji, Štupica, župnik v pokoji, po 5 gold., vsi v Šmartni pri Liti, Kobler Alojzi, župan v Liti 3 gold., Knifšič, 1. kaplan, Janša, 2. kaplan, Adamič Franjo, učitelj, vsi v Šmartni pri Liti, Podobnik Jožef, župnik v Kresnicah, Levičnik Franc, župnik v Prežganji, Arko Janez, župnik na Jančjem, po 1 gold. (Dal. prih.)

V Mariboru 1. julija 1866.

Dr. Matija Prelog, denarničar.

Za sv. Očeta. Gospa in gospodičini Kr. 3 gold.; „prosijo blagoslova za srečno zadnjo uro;“ — E. R., E. V., H. H., M. E., M. K., M. R., 6 gold. 10 kr. z enakim namenom; — M. R., M. H., M. K., 2 gold.; prosijo „za pravo ljubezen do Jezusa in srečno zadnjo uro;“ — M. V., J. K. in več družih 4 gold. 75 kr.; „prosijo blagoslova za dušni blagor;“ — K. D. 1 gid.; „prosi blagoslova za resnično spreobrnjenje.“ — Med denarom 6 dvajsetic, 2 stari petici in 5 novih. — Neki duhoven v pomoč sv. Očetu ces. cekin, in prosil Njih blagoslova za sé in vso svojo sosesko. — J. K. 1 križavec za 2 gold. 12 kr. st. d. „Za odpušanje grehov in srečno zadnjo uro.“ — M. K. 2 gold. srebr. Prosi blagoslova za sé in za sina.

Za srednje afrik. misijon. Lucija Femec 1 gold. — Marija Zajic 2 gold. — Iz Vogelj 3 gold.

Pogorori z gg. dopisovarci.

G. Fr.: Serčna hvala! — G. J Abr. v G.: Pri založništvu vravnano. — G. d. K. v K.; Blagri blagrujočemu! — G. Fr. S.: Hvalečno prejeli in pride na svitlo. Sicer pa: „Bog ohrani žive, zdrave — tud na polji bojne slave!“ — Gosp. dr. Ant. Podrieka pri sv. Len.: Na Vaše reklamiranje so Vam bili listi v novo poslani; 19. list pa je (od pošte Cividale) „retour“ prišel. Kako je to? — Gosp. Mih. H-t. v L.: 5 gold. 50 kr. za Detinstvo oddali v knez. škof. pisarnico. — G. dr. Š. v T.: Oddano.